

Cognitieve functiestoornissen bij jongeren met psychische problemen

Marieke Pijnenborg

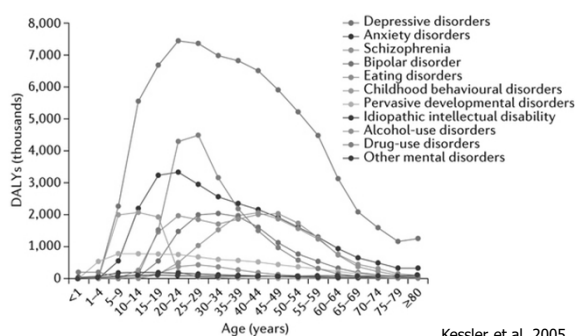
Psychische problemen in de adolescentie en jonge volwassenheid

- 1 op de 5 jongeren heeft ernstige psychische klachten
- Ongeveer de helft van alle psychische stoornissen ontstaat tussen 15^e en 25^e levensjaar*

Incidentie psychiatrische aandoeningen

Waarom is onderwijs zo belangrijk? *

1. Opleiding is een paspoort voor maatschappelijk succes en persoonlijke zingeving
2. De adolescentie is een periode waarin vaardigheden en sociale rollen worden ontwikkeld
3. Adolescenten brengen meer tijd door op school dan in welke formele setting dan ook
4. School/ studie speelt een sleutelrol in ontwikkeling van een individu (inclusief relaties met peers, sociale interacties, academische vorming, cognitieve processen, emotie-regulatie, verwachtingen en fysieke en morele ontwikkeling)
5. Al deze terreinen worden wederzijds beïnvloed door psychische stoornissen

* Bowman et al., (2017) Early Interventions Psychiatry

Factoren die gerelateerd zijn aan schoolverlaten*

- Psychische klachten (10%)
- Sociaal economische status
- Etnische/ migratie achtergrond
- Ouderfactoren (opleidingsniveau en beroep, echtscheiding, werkloosheid)
- Woonsituatie (niet bij ouders)
- Negatieve ervaringen met school (pesten, gedragsproblemen, leerproblemen, langdurige afwezigheid)
- Misdadaad

*Vanderstoep et al (2003) *Behav Health Serv Res*; McLeod et al (2012) *J Health Soc Behav*

Enkele Cijfers psychiatrie en opleiding (1)

- Australische studie: 47% van de jongeren die hulp krijgen voor psychische problemen gaat niet naar school vanwege psychische problemen*
- 50% van de jongeren met een eerste psychose heeft minder dan 10 jaar opleiding genoten**
- Bij eerste contact met vroeg psychose team is 40-50% niet in opleiding of werkloos (loopt op tot 60-70% bij prodromen langer dan een jaar)***

* Purcell et al (2014) *Early Interv Psychiatry*

** Killackey et al (2008) *Br J Psychiatry*

*** Marwaha et al (2004) *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*

Enkele Cijfers psychiatrie en opleiding (2)

- Bijna de helft van de mensen met een psychotische stoornis maakt middelbare school niet af*
- Bijna 1:5 heeft moeite met lezen en schrijven**

*Jablensky (1999) Commonwealth of Australia, Department of Health and Aging; Canberra

** Waghorn (2012) *Aust N Z J*

Cognitieve functiestoornissen

- Functies die te maken hebben met verwerken van informatie:
 - Aandacht
 - Geheugen
 - Snelheid van informatieverwerking
 - Executieve functies
 - Sociale cognitie
 - (Intelligentie)

Vaak aangedaan bij psychische problemen

Signalen van cognitieve problemen

- Huiswerk vergeten
- Niet goed overzicht houden
- Geen initiatief tonen
- Ongestructureerd te werk gaan
- Niet op afspraken verschijnen

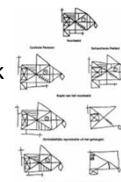

(soms lastig te onderscheiden van gebrek aan motivatie)

Relatie met functioneren

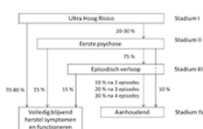
- Slecht cognitief functioneren kan een risicofactor zijn voor psychopathologie
- Cognitieve functies kunnen verder achteruit gaan door middelengebruik
- Cognitie en sociale cognitie beide gerelateerd aan functioneren in het dagelijkse leven
- Relatie tussen cognitieve domeinen en uitkomsten onafhankelijk van leeftijd, geslacht en chroniciteit

Stadierung psychotische problemen

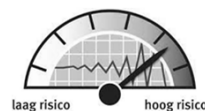
- *Stadium I UHR 'ultra high risk'*: hoogrisico op psychose
- *Stadium II Eerste psychose*: Voor het eerst maken patiënten een psychose door, waarbij er minimaal een week psychotische symptomen zijn die gepaard gaan met lijdensdruk en verminderd functioneren
- *Stadium III Episodisch verloop*: onvolledige remissie, relaps of recidief
- *Stadium IV Aanhoudende ernstige problematiek*: chronische symptomen en beperkingen

UHR fase psychose

- Gekarakteriseerd door achteruitgang schoolprestaties en toegenomen absentie
- Eerst achteruitgang in functioneren, dan pas de klinische symptomen (uitval voor stoornis herkend wordt)
- Verhoogd risico op marginalisering en sociale exclusie

Overwegingen

- Voor jongeren met psychische problemen is het volgen van een opleiding een belangrijker hersteldoel dan symptoom reductie*
- Jongeren zonder opleiding vormen een grote groep uitkeringsgerechtigden
- Het vroegtijdig opsporen van jongeren met een verhoogd risico op ernstige psychische klachten is nodig om de impact van psychische klachten op het functioneren te doen afnemen**

*Ramsey et al (2011) *Psychiatry Res*
 **McGorry (2014) *Australas Psychiatry*

Adviezen

- Screenen op psychische problemen
- Alert zijn op signalen cognitief verval
- Vroegtijdig ingrijpen bij signalering psychische problemen
- Contact zoeken met GGZ instelling voor afstemming
- Normaliseren en laagdrempelige adviezen
- Evt training cognitieve functies of begeleiding bij compensatie bieden (workshop mindset)

